Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 20 czerwca 2013 r.*

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Dyrektywa 2005/56/WE — Połączenia transgraniczne spółek kapitałowych — Artykuł 16 ust. 2 lit. a) i b) — Spółka powstała w wyniku połączenia transgranicznego — Pracownicy zatrudnieni w państwie członkowskim statutowej siedziby spółki, bądź w innych państwach członkowskich — Prawo uczestnictwa — Brak identyczności praw

W sprawie C-635/11

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 258 TFUE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 9 grudnia 2011 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez J. Enegrena oraz M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Niderlandów, reprezentowanemu przez C. Schillemans oraz C. Wissels, działające w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: E. Jarašiūnas, prezes izby, A. Ó Caoimh i C.G. Fernlund (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: niderlandzki.

Wyrok

1 W swojej skardze Komisja Europejska wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że nie przyjmując wszystkich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych dla zagwarantowania, żeby w przypadku spółki powstałej w wyniku połączenia transgranicznego, mającej statutową siedzibę w Niderlandach, pracownicy zakładów tej spółki, które znajdują się w innych państwach członkowskich, mieli mają takie same prawa uczestnictwa jak pracownicy zatrudnieni w Niderlandach, Królestwo Niderlandów uchybiło zobowiązaniu ciążącemu na nim na mocy art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych (Dz.U. L 310, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą w sprawie łączenia spółek").

Ramy prawne

Prawo Unii

2 Motyw 13 dyrektywy w sprawie łączenia spółek ma następujące brzmienie:

„Jeżeli pracownicy jednej ze spółek biorących udział w połączeniu dysponują prawami uczestnictwa w okolicznościach określonych w niniejszej dyrektywie i jeżeli prawo krajowe państwa członkowskiego, na terenie którego spółka powstająca w wyniku połączenia transgranicznego ma swoją siedzibę statutową, nie przewiduje takiego samego poziomu uczestnictwa jak w pozostałych spółkach biorących udział w połączeniu, w tym uczestnictwa w komisjach organu nadzorczego mających uprawnienia decyzyjne, lub jeżeli prawo to nie przewiduje takiego samego uprawnienia do korzystania z prawa uczestnictwa pracowników zakładów powstających w wyniku połączenia transgranicznego, prawo uczestnictwa pracowników spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego i ich zaangażowanie w definiowaniu tych praw powinno zostać uregulowane. W tym celu jako podstawa zostaną przyjęte zasady i procedury określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2157/2001 z dnia 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE) [Dz.U. L 294, s. 1] i w dyrektywie Rady 2001/86/WE z dnia 8 października 2001 r. uzupełniającej statut spółki europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników [Dz.U. L 294, s. 22, zwanej dalej »dyrektywą 2001/86«], z zastrzeżeniem jednakże zmian uznanych za niezbędne w związku z tym, że powstająca w wyniku połączenia spółka podlegać będzie prawu krajowemu państwa członkowskiego statutowej siedziby spółki. Zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/16/WE państwa członkowskie mogą zapewnić pilne podjęcie negocjacji przewidzianych niniejszą dyrektywą, aby niepotrzebnie nie opóźniać połączeń".

3 Artykuł 16 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, zatytułowany „Uczestnictwo pracowników", stanowi:

„1. Bez uszczerbku dla ust. 2 do spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego mają zastosowanie zasady obowiązujące w państwie członkowskim, w którym spółka ta ma swoją siedzibę statutową, jeżeli takie istnieją, dotyczące uczestnictwa pracowników.

2. Jednakże zasady obowiązujące w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę statutową spółka powstająca w wyniku połączenia transgranicznego, dotyczące uczestnictwa pracowników, jeżeli takie istnieją, nie mają zastosowania, w przypadku gdy przynajmniej w jednej ze spółek biorących udział w połączeniu w okresie sześciu miesięcy przed opublikowaniem planu połączenia transgranicznego, o którym mowa w art. 6, średnia liczba pracowników przekracza 500 osób i w spółce tej istnieje

system uczestnictwa pracowników w rozumieniu art. 2 lit. k) dyrektywy 2001/86/WE lub w przypadku gdy prawo krajowe właściwe dla spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego nie przewiduje:

a) przynajmniej takiego samego poziomu uczestnictwa pracowników, jaki istniał w odpowiednich spółkach biorących udział w połączeniu, mierzonego proporcją liczby przedstawicieli pracowników w organie administracyjnym lub organie nadzorczym lub ich komitetach [radach] lub w grupie zarządzającej odpowiedzialnej za przynoszące zysk jednostki organizacyjne spółek; lub

b) takiego samego uprawnienia do wykonywania praw uczestnictwa dla pracowników zakładów spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego, które znajdują się w innych państwach członkowskich, jakie przysługuje pracownikom zatrudnionym w państwie członkowskim, w którym spółka powstająca w wyniku połączenia transgranicznego ma swoją siedzibę statutową.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, uczestnictwo pracowników w spółce powstającej w wyniku połączenia transgranicznego oraz ich zaangażowanie w definiowanie tych praw określają państwa członkowskie, odpowiednio i z zastrzeżeniem ust. 4–7, zgodnie z zasadami i procedurami ustanowionymi w art. 12 ust 2, 3 i 4 rozporządzenia (WE) nr 2001/2157 i następującymi przepisami dyrektywy 2001/86/WE:

[…]

h) lit. b) części 3 załącznika.

[…].

5. Rozszerzenie praw uczestnictwa na pracowników spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego zatrudnionych w innych państwach członkowskich, o których mowa w ust. 2 lit. b), nie pociąga za sobą żadnego zobowiązania państw członkowskich, które decydują się na takie rozszerzenie, do brania tych pracowników pod uwagę przy obliczaniu wielkości wartości progowych odnoszących się do liczby zatrudnionych, powodujących powstanie praw uczestnictwa zgodnie z prawem krajowym.

[…]”.

4 Zgodnie z art. 19 dyrektywy w sprawie łączenia spółek termin transpozycji tej dyrektywy upłynął w dniu 15 grudnia 2007 r.

Prawo niderlandzkie

5 Artykuł 333k drugiej księgi niderlandzkiego burgerlijk Wetboek (kodeksu cywilnego), ze zmianami, dokonujący transpozycji art. 16 dyrektywy w sprawie łączenia spółek do prawa krajowego, ma następujące brzmienie:

„1. Dla celów niniejszego artykułu przepisy dotyczące uczestnictwa oznaczają przepisy w dziedzinie uczestnictwa, takie jak zawarte w art. 1:1 ust. 1Wet rol werknemers bij de Europese vennootschap [ustawy o roli pracowników w spółce europejskiej].

2. Jeżeli:

a) przynajmniej jedna ze spółek biorących udział w połączeniu zatrudnia średnio ponad 500 osób w okresie sześciu miesięcy przed opublikowaniem planu połączenia transgranicznego, o którym mowa w art. 314, i spółka ta podlega przepisom dotyczącym uczestnictwa lub

b) przepisy dotyczące uczestnictwa mają zastosowanie do jednej ze spółek biorących udział w połączeniu, a spółka będąca beneficjentem nie przestrzega przepisów art. 157, 158–164 bądź 158–161 i 164, bądź 267 i 268–274, bądź 268–271 i 274,

art. 12 ust. 2–4 rozporządzenia [nr 2157/2001] […] i art. 1:4–1:12, 1:14 ust. 1, 2, 1:14 ust. 3 lit. a) i 1:14 ust. 4, art. 1:16, 1:17, art. 1:18 ust. 1 lit. a), h), i) i j), art. 1:18 ust. 3 i 6, art. 1:20, art. 1:21 ust. 2 lit. a), przy czym wartość 25 procent wskazana w tym punkcie jest zastąpiona przez wartość 33⅓ procent, art. 1:21 ust. 4 i 5, art. 1:26 ust. 3 i art.1:31 ust. 2 Wet rol werknemers bij Europese rechtspersonen (ustawy o roli pracowników w europejskich osobach prawnych) oraz art. 670 ust. 4 i 11 i art. 670a ust. 1 lit. a) księgi siódmej kodeksu cywilnego mają zastosowanie przez analogię".

6 Zgodnie z prawem niderlandzkim z prawa uczestnictwa korzystają spółki podlegające uregulowaniu dotyczącemu ich struktury – to znaczy spółki akcyjne i z ograniczoną odpowiedzialnością – które spełniają następujące kryteria (zob. art. 2:153/263 ust. 2 kodeksu cywilnego):

a) zgodnie z bilansem i załącznikami do niego kapitał subskrybowany oraz rezerwy wynoszą łącznie co najmniej16 mln EUR;

b) spółka lub spółka zależna powołała radę zakładową zgodnie z wymogiem prawa i

c) spółka lub spółki zależne zatrudniają łącznie średnio co najmniej 100 pracowników.

7 Uregulowanie dotyczące struktury spółki ustanawia wymóg powołania organu nadzorczego wyposażonego w istotne kompetencje. Artykuł 2:158 ust. 5 i art. 2:268 ust. 5 kodeksu cywilnego przyznają radzie zakładowej spółki akcyjnej lub z ograniczoną odpowiedzialnością, podlegającym uregulowaniu dotyczącemu struktury spółki, prawo rekomendowania na potrzeby nominowania wszystkich członków organu nadzorczego. Członków organu nadzorczego mianuje walne zgromadzenie. Pewne spółki są, w pewnych warunkach, zwolnione ze stosowania uregulowanie dotyczącego ich struktury. Jest tak w szczególności w przypadku spółek należących do międzynarodowego holdingu. Uregulowanie dotyczące struktury spółki może również być stosowane dobrowolnie.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

8 Powziąwszy wątpliwości co do zgodności uregulowania niderlandzkiego z art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek, Komisja wystosowała do Królestwa Niderlandów wezwanie do usunięcia uchybień w dniu 3 listopada 2009 r. Królestwo Niderlandów odpowiedziało pismem z dnia 18 marca 2010 r., podnosząc, że art. 16 ust. 2 lit. a) i b) zawiera alternatywę i że w związku z tym państwa członkowskie mogą wybrać pomiędzy dwiema zaproponowanymi przez nią możliwościami, jeżeli zdecydują zastosować w dziedzinie prawa uczestnictwa pracowników swoje ustawodawstwo krajowe. Nie będąc usatysfakcjonowana uzyskaną odpowiedzią w dniu 25 listopada 2010 r., Komisja wystosowała do Królestwa Niderlandów uzasadnioną opinię, na którą to państwo członkowskie odpowiedziało pismem z dnia 27 stycznia 2011 r.

W przedmiocie skargi

Argumentacja stron

9 Komisja twierdzi, że art. 16 ust. 1 dyrektywy w sprawie łączenia spółek zawiera w dziedzinie uczestnictwa pracowników w ramach transgranicznego łączenia spółek zasadę ogólną, zgodnie z którą zastosowanie mają przepisy obowiązujące w państwie członkowskim, w którym spółka ta ma swoją siedzibę statutową.

10 Zdaniem Komisji wyjątki od tej zasady ogólnej, wyliczone w art. 16 ust. 2 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, mogą zostać podsumowane w następujący sposób:

— przynajmniej w jednej ze spółek biorących udział w połączeniu liczba pracowników przekracza 500 osób i w spółce tej istnieje system uczestnictwa pracowników (art. 16 ust. 2 pierwsza część zdania wprowadzającego); lub

— prawo krajowe właściwe dla spółki powstałej w wyniku połączenia transgranicznego przewiduje niższy poziom uczestnictwa pracowników aniżeli poziom, jaki istniał w odpowiednich spółkach biorących udział w połączeniu [art. 16 ust. 2 lit. a)]; lub

— prawo krajowe właściwe dla spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego nie przewiduje takiego samego uprawnienia do wykonywania praw uczestnictwa dla pracowników znajdujących się w innych państwach członkowskich zakładów spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego jak w przypadku pracowników zatrudnionych w państwie członkowskim, w którym spółka powstająca w wyniku połączenia transgranicznego ma swoją siedzibę statutową [art. 16 ust. 2 lit. b)].

11 Komisja podnosi, że dyrektywa w sprawie łączenia spółek nie przyznaje państwom członkowskim – dla celów stosowania prawa krajowego w dziedzinie uczestnictwa pracowników – możliwości wyboru pomiędzy sytuacjami określonymi w art. 16 ust. 2 lit. a) i b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek. Instytucja ta zarzuca również Królestwu Niderlandów wzięcie pod uwagę wyłącznie przepisów tego art. 16 ust. 2 lit. a) i nierozszerzenie zgodnie z art. 16 ust. 2 lit. b) praw uczestnictwa przysługujących pracownikom zatrudnionym w Niderlandach na pracowników spółek biorących udział w połączeniu, zatrudnionych w innych państwach członkowskich.

12 Zdaniem Komisji uregulowanie niderlandzkie jest niezgodne z celem, wyraźnie określonym w art. 16 ust. 3 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, polegającym na przyznaniu tych samych praw uczestnictwa wszystkim pracownikom spółki powstałej w wyniku połączenia, niezależnie od państwa członkowskiego, w którym są zatrudnieni, a uregulowanie to nie znajduje żadnego oparcia w brzmieniu art. 16 tej dyrektywy.

13 Komisja twierdzi, że dokonana przez nią analiza znajduje potwierdzenie w motywie 13 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, który wskazuje przypadki, w których prawo krajowe w dziedzinie uczestnictwa pracowników nie ma zastosowania do spółki powstałej w wyniku połączenia i w których, w związku z tym, należy stosować inne zasady, mianowicie te określone w art. 16 ust. 3 dyrektywy w sprawie łączenia spółek (zwane dalej „zasadami dotyczącymi spółki europejskiej"). Zasady te biorą pod uwagę rozporządzenie nr 2157/2001 i dyrektywę 2001/86.

14 Komisja twierdzi, że art. 16 ust. 5 dyrektywy w sprawie łączenia spółek nie stwarza państwom członkowskim możliwości nierozszerzenia ich prawa krajowego w dziedzinie uczestnictwa pracowników na pracowników spółek biorących udział w połączeniu transgranicznym i zatrudnionych w innych państwach członkowskich.

15 Komisja podkreśla, że w idealnym przypadku zastosowanie powinno mieć prawo krajowe państwa członkowskiego, w którym położony jest zakład nowo powstałej spółki, lecz tylko jeżeli przewiduje ono co najmniej taki sam poziom uczestnictwa jak ten, który istniał już przed połączeniem w spółkach biorących udział w połączeniu, i jeżeli przyznaje ono pracownikom zakładów zagranicznych identyczny system uczestnictwa.

16 Komisja uważa, że z zasady „przed i po", ustanowionej przez dyrektywę 2001/86, wynika, że ustawodawstwo krajowe obowiązujące w dziedzinie uczestnictwa pracowników musi zawsze gwarantować wszystkim pracownikom spółek biorących udział w połączeniu transgranicznym co

najmniej najwyższy poziom uczestnictwa, z którego pracownicy ci korzystali przed tym połączeniem. Nie przewidując tej gwarancji, Królestwo Niderlandów uchybiło, jej zdaniem, ciążącym na nim zobowiązaniom.

17 Komisja przyznaje, że dyrektywa w sprawie łączenia spółek mogłaby, zgodnie z twierdzeniem Królestwa Niderlandów i z tego samego powodu co dyrektywa 2001/86, powodować ograniczenie, a zatem częściową utratę praw uczestnictwa, lecz wyłącznie w przypadku, gdyby przewidziany w art. 3 dyrektywy 2001/86 specjalny zespół negocjacyjny zaniechał przyjęcia opcji zastosowania przepisów referencyjnych.

18 Komisja odrzuca argumentację, w myśl której dokonana przez nią wykładnia dyrektywy czyniłaby transgraniczne łączenie się spółek kosztowniejszym dla małych spółek. Podnosi ona, że dyrektywa ta w znacznym stopniu ułatwiła transgraniczne łączenie się spółek i obniżyła jego wysokie koszty. Zauważa ona, że dyrektywa ta nie przewiduje w żaden sposób lżejszego systemu uczestnictwa pracowników na rzecz małych przedsiębiorstw.

19 Królestwo Niderlandów kwestionuje twierdzenie, jakoby uchybiło ciążącym na nim zobowiązaniom poprzez nieprzewidzenie w swoim ustawodawstwie przepisów art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek.

20 Zdaniem tego państwa członkowskiego przewidywanie tych przepisów w jego prawie krajowym nie było niezbędne. Przewidując zastosowanie zasad dotyczących spółki europejskiej w sytuacji określonej w art. 16 ust. 2 zdanie wprowadzające dyrektywy w sprawie łączenia spółek, jeżeli jedna za spółek biorących udział w połączeniu zatrudnia ponad 500 osób oraz w sytuacji określonej w art. 16 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy, Królestwo Niderlandów, w swoim przekonaniu, prawidłowo wdrożyło art. 16 ust. 2 tej dyrektywy.

21 Królestwo Niderlandów twierdzi, że art. 16 ust. 2 lit. a) i b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek przewiduje dwie możliwości, pomiędzy którymi państwa członkowskie mogą dokonać wyboru, aby zagwarantować spółkom zatrudniającym poniżej 500 osób zastosowanie prawa krajowego obowiązującego w dziedzinie uczestnictwa w miejsce zasad dotyczących spółki europejskiej.

22 Wykładnia ta znajduje, jego zdaniem, oparcie w art. 16 ust. 2 dyrektywy w sprawie łączenia spółek.

23 Zgodnie z tym przepisem prawo krajowe nie ma, jego zdaniem, zastosowania do małych spółek, tzn. do spółek zatrudniających poniżej 500 osób, jeżeli prawo krajowe nie przewiduje przypadku wymienionego w lit. a) „bądź" b). Królestwo Niderlandów podkreśla, że w przepisie tym oraz w motywie 13 dyrektywy w sprawie łączenia spółek użyte zostało słowo „lub [w znaczeniu »bądź«]", a nie „i". Sytuacja określona w art. 16 ust. 2 lit. a) jest jednak zawsze gwarantowana w niderlandzkim systemie prawnym, jeżeli niderlandzka spółka podlegająca uregulowaniu dotyczącemu struktury spółki uczestniczy w łączeniu spółek i jeżeli powstała w wyniku połączenia spółka ma swoją siedzibę w Niderlandach.

24 Zdaniem Królestwa Niderlandów i wbrew twierdzeniom Komisji art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek nie powoduje powstania obowiązku zagwarantowania przez państwa członkowskie, aby zasady uczestnictwa zostały rozszerzone na pracowników zatrudnionych w innych państwach członkowskich. Wykładnia ta znajduje, zdaniem tego państwa członkowskiego, potwierdzenie w brzmieniu art. 16 ust. 5 tej dyrektywy, który odnosi się do „decyzji" [w znaczeniu „wyborów", franc. „choix"] państw członkowskich.

25 Wykładnię tę potwierdzają również, zdaniem Królestwa Niderlandów, cele i skutki dyrektywy w sprawie łączenia spółek. Natomiast wykładnia proponowana przez Komisję jest niezgodna z zasadą „przed i po" i z powodem istnienia sformułowanego w art. 16 ust. 2 tej dyrektywy rozróżnienia pomiędzy dużymi i małymi spółkami.

26 Jeżeli chodzi o zasadę „przed i po” zawartą w dyrektywie 2001/86, to Królestwo Niderlandów podnosi, odwołując się do motywu 13 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, że stanowi ona również zasadę podstawową i cel tej dyrektywy. Niemniej jednak zasada ta nie implikuje w jego przekonaniu rozszerzenia praw uczestnictwa, lecz jedynie ich utrzymanie.

27 Jeżeli chodzi o rozróżnienie pomiędzy dużymi i małymi spółkami, to Królestwo Niderlandów twierdzi, że zgodnie ze zdaniem wprowadzającym art. 16 ust. 2 dyrektywy w sprawie łączenia spółek duże spółki, zatrudniające ponad 500 pracowników, podlegają zasadom dotyczącym spółki europejskiej, podczas gdy jedynie małe spółki, zatrudniające poniżej 500 pracowników, podlegają co do zasady prawu krajowemu zgodnie z art. 16 ust. 2 lit. a) i b) tej dyrektywy.

28 Zdaniem Królestwa Niderlandów powodem istnienia tego rozróżnienia jest fakt, iż dyrektywa w sprawie łączenia spółek, tak jak ustawodawstwo Unii ogólnie, stawia sobie za cel stosowanie względem małych spółek uregulowania lżejszego aniżeli względem dużych spółek. Zdaniem Królestwa Niderlandów wynika z tego, że zastosowanie prawa krajowego na podstawie art. 16 ust. 2 tej dyrektywy musi również implikować zastosowanie lżejszego systemu uczestnictwa aniżeli wynikający z zasad dotyczących spółki europejskiej. Tymczasem dokonywana przez Komisję wykładnia tego art. 16 ust. 2 lit. b) prowadzi jego zdaniem do skutku dokładnie przeciwnego, ponieważ do reżimu uczestnictwa podlegającego prawu krajowemu stosowane są wymogi surowsze aniżeli te mające zastosowanie zgodnie z zasadami dotyczącymi spółki europejskiej.

29 Królestwo Niderlandów podkreśla w tym kontekście, że z przepisów art. 7 w związku z art. 3 ust. 6 dyrektywy 2001/86 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy w sprawie łączenia spółek wynika, iż zastosowanie zasad dotyczących spółki europejskiej może w rzeczywistości spowodować ograniczenie, a zatem utratę praw uczestnictwa. W związku z tym Komisja nie może zdaniem Królestwa Niderlandów twierdzić, że w przypadku stosowania prawa krajowego nie może nastąpić utrata prawa uczestnictwa, co oznaczałoby, że de facto nie istniałby lżejszy system uczestnictwa dla małych spółek.

30 W konsekwencji w zakresie, w jakim rozróżnienie pomiędzy dużymi i małymi spółkami przewidziane w art. 16 ust. 2 dyrektywy w sprawie łączenia spółek zezwala, by stosowanie prawa krajowego prowadziło również do utraty praw uczestnictwa pracowników, nie ma obowiązku rozszerzenia praw uczestnictwa na wszystkich pracowników, co przemawia za wykładnią, w myśl której art. 16 ust. 2 lit. a) i b) zawiera alternatywę.

Ocena Trybunału

31 Królestwo Niderlandów nie kwestionuje tego, że przewidziało w prawie krajowym dwa spośród trzech wyjątków ustanowionych w art. 16 ust. 2 dyrektywy w sprawie łączenia spółek i że nie przejęło trzeciego wyjątku, przewidzianego w art. 16 ust. 2 pkt b) dyrektywy. Jest więc bezsporne, że ustawodawstwo niderlandzkie nie przewiduje, by pracownicy zakładów spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego, które znajdują się w innych państwach członkowskich, korzystali z takiego samego uprawnienia do wykonywania prawa uczestnictwa jak pracownicy zatrudnieni w Niderlandach. To państwo członkowskie uważa jednakże, że brak tego przepisu nie stanowi przeszkody dla stosowania prawa niderlandzkiego w dziedzinie uczestnictwa pracowników.

32 Zdaniem Królestwa Niderlandów z użycia słowa „lub [bądź]” wynika bowiem, że jeśli prawo krajowe obowiązujące w dziedzinie prawa uczestnictwa pracowników przewiduje jeden z dwóch przypadków, tak jak czyni to prawo niderlandzkie, prawo to ma zastosowanie. Innymi słowy – zdaniem tego państwa członkowskiego – aby prawo krajowe miało zastosowanie, wystarczy, by przewidywało ono przypadek określony w art. 16 ust. 2 lit. a) „bądź” ten określony w art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek.

33 Zdaniem Komisji słowo „lub”, analizowane w kontekście art. 16 ust. 2 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, należy, przeciwnie, interpretować w ten sposób, że jeżeli prawo krajowe nie przewiduje jednego z dwóch wymienionych przypadków, to nie ma ono zastosowania.

34 Należy stwierdzić, że wykładnia dokonana przez Komisję znajduje oparcie w brzmieniu art. 16 ust. 3 dyrektywy w sprawie łączenia spółek. Przepis ten przewiduje mianowicie, że „w przypadkach, o których mowa w ust. 2”, zastosowanie mają przewidziane przez niego zasady szczególne, mianowicie zasady dotyczące spółki europejskiej. Jako że tenże art. 16 ust. 3 dotyczy wszystkich przypadków wymienionych w tymże art. 16 ust. 2, to wynika z tego, że zgodnie z wykładnią językową ma on zastosowanie do każdego z nich i w związku z tym że w każdym z tych przypadków nie stosuje się prawa krajowego, lecz zasady dotyczące spółki europejskiej.

35 Cel dyrektywy w sprawie łączenia spółek, który wynika z prac przygotowawczych i preambuły do tej dyrektywy, przemawia za taką wykładnią.

36 Jeżeli chodzi o prace przygotowawcze, to należy wspomnieć opinię Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych z dnia 16 marca 2005 r., zawierającą pewne propozycje zmian. Komisja ta, po pierwsze, twierdziła w swojej opinii, że projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych z dnia 18 listopada 2003 r. [COM(2003) 703 wersja ostateczna] nie stanowi dostatecznej odpowiedzi na sytuację, w której ustawodawstwo krajowe, któremu podlega spółka będąca wynikiem połączenia, przyznaje niższy stopień bądź zakres uczestnictwa aniżeli ten, z którego korzystają pracownicy przynajmniej jednej z łączących się spółek.

37 Po drugie, komisja ta podkreśliła, że należałoby zająć się również ochroną praw uczestnictwa pracowników przedsiębiorstwa łączącego się w jednym państwie członkowskim, którzy, na skutek połączenia, stają się pracownikami nowej spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, gdy ustawodawstwo tego drugiego państwa członkowskiego nie przewiduje uczestnictwa pracowników poza terytorium jego właściwości. I tak zmiany zaproponowane przez tę komisję miały na celu uregulowanie tych problemów nie w sposób alternatywny, lecz łączny. Zmiany te zostały uwzględnione w tekście końcowym dyrektywy w sprawie łączenia spółek, dokładnie za pośrednictwem art. 16 ust. 2 lit. a) i b).

38 Preambuła do dyrektywy w sprawie łączenia spółek również odzwierciedla te dwa problemy w motywie 13, odnosząc się do ustawodawstwa krajowego, które nie przewiduje takiego samego zakresu uczestnictwa albo takich samych praw dla wszystkich pracowników spółek biorących udział w połączeniu.

39 Z art. 16 ust. 3 dyrektywy w sprawie łączenia spółek, czytanego w świetle tego motywu, wynika, że w tej sytuacji mające zastosowanie uregulowanie musi przyjąć za punkt wyjścia zasady i procedury określone w rozporządzeniu nr 2157/2001 i dyrektywie 2001/86.

40 W tym kontekście Komisja słusznie przywołała motyw 18 dyrektywy 2001/86, zgodnie z którym zagwarantowanie nabytych praw pracowników w odniesieniu do uczestnictwa w podejmowaniu decyzji przez spółkę jest zasadą podstawową i deklarowanym celem niniejszej dyrektywy. Motyw ten stanowi również, że „prawa pracowników istniejące przed utworzeniem spółek europejskich powinny stanowić podstawę praw pracowników w zakresie uczestnictwa w SE [spółce europejskiej] (zasada »przed i po«)”.

41 Z dyrektywy 2001/86 wynika, że zagwarantowanie praw nabytych, której życzył sobie prawodawca Unii, implikuje nie tylko utrzymanie praw nabytych pracowników w spółkach biorących udział w połączeniu, lecz również rozszerzenie tych praw na całość pracowników spółek biorących udział w połączeniu.

42 W szczególności część 3 lit. b) załącznika do dyrektywy 2001/86 ilustruje to stwierdzenie. Tekst ten dotyczy desygnowania członków organu zarządzającego lub nadzorczego spółki europejskiej. Przewiduje on, że pracownicy tej spółki, jej spółek zależnych i oddziałów lub ich organ przedstawicielski, mają prawo wybrania, desygnowania, rekomendowania lub sprzeciwienia się w odniesieniu do desygnowania pewnej liczby członków organu zarządzającego lub nadzorczego spółki europejskiej, równej najwyższej obowiązującej liczbie w zainteresowanych spółkach uczestniczących przed rejestracją spółki europejskiej. Przepis ten przewiduje zatem w tej dziedzinie ujednolicenie uregulowania uczestnictwa, i to na poziomie uregulowania najkorzystniejszego dla pracowników spośród wszystkich uregulowań obowiązujących w spółkach biorących udział w połączeniu.

43 Biorąc pod uwagę wolę prawodawcy Unii, aby chronić prawo uczestnictwa pracowników zarówno w sytuacjach regulowanych przez zasady dotyczące spółki europejskiej, jak i w tych regulowanych przez prawo krajowe, konieczne jest – również w kontekście tych ostatnich przepisów – nie tylko aby utrzymane zostało uczestnictwo pracowników w spółkach biorących udział w połączeniu, zgodnie z art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie łączenia spółek, lecz również aby prawa przysługujące pracownikom zatrudnionym w państwie członkowskim siedziby spółki powstałej w wyniku połączenia zostały, zgodnie z art. 16 ust. 2 lit. b), rozszerzone na innych pracowników spółek biorących udział w połączeniu i zatrudnionych w innych państwach członkowskich.

44 Z brzmienia art. 16 ust. 2 i 3 dyrektywy w sprawie łączenia spółek oraz z celu tych przepisów wynika zatem, iż ewentualne zasady dotyczące uczestnictwa pracowników obowiązujące w państwie członkowskim statutowej siedziby spółki będącej wynikiem połączenia nie mają zastosowania, jeżeli przepisy krajowe mające zastosowanie do tej spółki nie przewidują kumulatywnie dwóch przypadków określonych w art. 16 ust. 2 lit. a) i b).

45 Argumenty Królestwa Niderlandów oparte na art. 16 ust. 5 dyrektywy w sprawie łączenia spółek czy też na rzekomej różnicy w traktowaniu dużych i małych spółek nie są w stanie podważyć tej wykładni.

46 Co prawda art. 16 ust. 5 dyrektywy w sprawie łączenia spółek używa słowa „decydują” [franc. „ont fait ce choix”], lecz słowo to nie oznacza, że państwa członkowskie mają możliwość wyboru pomiędzy przypadkiem określonym w art. 16 ust. 2 lit. a) a przypadkiem określonym w art. 16 ust. 2 lit. b). Słowo to dotyczy sytuacji, w której państwo członkowskie przewidziało rozszerzenie praw pracowników określonych w art. 16 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy. Dla ustalenia, czy wartość progowa przewidziana w art. 16 ust. 5 dyrektywy w sprawie łączenia spółek została przekroczona, uwzględnić należy wyłącznie pracowników zatrudnionych w tym państwie członkowskim. Nie jest konieczne uwzględnienie pracowników zatrudnionych w innych państwach członkowskich. Z opinii przywołanej w pkt 36 niniejszego wyroku wynika zatem, że celem prawodawcy było zapewnienie równowagi pomiędzy ochroną praw pracowników zatrudnionych w innym państwie członkowskim oraz wymogów względem przepisów krajowych dotyczących wartości progowej pracowników.

47 Jeżeli chodzi o rzekomą różnicę pomiędzy małymi i dużymi przedsiębiorstwami, Komisja słusznie twierdzi, że dyrektywa w sprawie łączenia spółek, a w szczególności jej art. 16, nie przewiduje w żaden sposób stosowania względem małych przedsiębiorstw lżejszego systemu uczestnictwa pracowników, zgodnie z którym pracownicy zatrudnieni w innych państwach członkowskich aniżeli państwo członkowskie statutowej siedziby spółki powstałej w wyniku połączenia mogliby zostać na stałe pozbawieni swoich praw uczestnictwa w ramach tej spółki.

48 Wynika z tego, że argumenty przedstawione przez Królestwo Niderlandów dotyczące ewentualnej utraty pewnych praw uczestnictwa, która byłaby akceptowana w ramach łączenia się dużych przedsiębiorstw, a która miałaby stać się tym bardziej dopuszczalna w kontekście małych przedsiębiorstw, i która implikowałaby, że nie ma obowiązku rozszerzenia praw uczestnictwa przewidzianych w Niderlandach na pracowników w innych państwach członkowskich, nie może zostać uwzględniona.

49 W tej sytuacji skargę wniesioną przez Komisję należy uznać za zasadną.

50 W konsekwencji należy stwierdzić, że nie przyjmując wszystkich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych dla zagwarantowania, żeby w przypadku spółki powstałej w wyniku połączenia transgranicznego, mającej statutową siedzibę w Niderlandach, pracownicy zakładów tej spółki, które znajdują się w innych państwach członkowskich, mieli takie same prawa uczestnictwa jak pracownicy zatrudnieni w Niderlandach, Królestwo Niderlandów uchybiło zobowiązaniu ciążącemu na nim na mocy art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie łączenia spółek.

W przedmiocie kosztów

51 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Jako że Komisja wniosła o obciążenie Królestwa Niderlandów kosztami postępowania, a Królestwo Niderlandów przegrało sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

1) **Nie przyjmując wszystkich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych dla zagwarantowania, żeby w przypadku spółki powstałej w wyniku połączenia transgranicznego, mającej statutową siedzibę w Niderlandach, pracownicy zakładów tej spółki, które znajdują się w innych państwach członkowskich, mieli takie same prawa uczestnictwa jak pracownicy zatrudnieni w Niderlandach, Królestwo Niderlandów uchybiło zobowiązaniu ciążącemu na nim na mocy art. 16 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych.**

2) **Królestwo Niderlandów pokrywa koszty postępowania.**

Podpisy